

Araştırma Makalesi / Research Article

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Değerlerle İlgili Farkındalık Kazandırılmasına Yönelik Metin Yazma -B2-C1 Düzeyi İçin Şiir Örnekleri-

Writing a Text for Raising Awareness about Values in Teaching Turkish as a Foreign Language -Poem Examples for B2-C1 Level-

Seda Artuç Bekteş ¹

Geliş/Received: 24.01.2024

Kabul/Accepted: 30.07.2024

Öz

Metin çeşitliliği ve içerik açısından edebiyat derslerinin zengin olduğu bilinmektedir. Edebî metin türlerinden masal, hikâye, roman, destan, tiyatro ve şiir türündeki metinler vasıtasıyla değerlerle ilgili unsurlara ilişkin eğitimler verilebilir. Edebî metinlerin estetik özellikler göz önüne alınarak yazılmış olması bu hususta büyük öneme sahiptir. Diğer yandan bireylerin, ana dillerini ve buna bağlı olarak kültürlerini doğup büyüdüğü vatanlarında öğrendikleri hususu, Türkçenin yabancılara öğretiminde değerlerin fark ettirilmesinin önemini de gündeme getirmektedir. Ayrıca yabancı bir dilin öğrenilmesi sürecinde, o dilin kullanıldığı coğrafyanın insanların kültürel hayatları, değer yargıları, yaşama bakış açıları ve ona nitel yönden yaklaşımları önem teşkil eder. Günümüzde değerler eğitimi ve bu eğitimle ilişkili kavramlara müfredatlarda sıkça yer verildiği bilinmektedir. Aile ortamında başlayan ve eğitim kurumlarında devam eden değerler eğitimi; değerlerin hayata geçirilmesi, benimsenmesi ve gelecek nesillere aktarılması bakımından önemlidir. Dil öğretiminde amaca uygun metnin seçimi, seçilen metne göre hedef kitlenin motivasyonunun ve amaçlanan dilsel becerinin sağlanması, metni anlama ve kavramada metne doğru soruların sorulması, başka bir deyişle metin çözümlemesinin iyi yapılması edebî metinlerin dil öğretimindeki başarısını yükseltecektir. Söz konusu kapsamda bu çalışmanın amacı, Türk dilinin yabancılara öğretiminde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik metin yazmanın önemine dikkat çekmektir. Alana yönelik metinlerin yazılmasında dikkat edilmesi gereken hususlarla ilgili bilgiler verilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Türk Dili ve Edebiyatı Eğitime Göre Değerlerin Sınıflandırılması kullanılmıştır. Alanda kullanılmak üzere çalışmada yazarının özgün şiirleri değerlendirilmiştir. Çalışmada sunulacak bilgilerden yola çıkılarak Bulgular bölümünde değerlendirilen metinler, Türkçe öğrenenlerin dil öğrenim seviyesi B2-C1 düzeyinde olanları için örnek teşkil etmektedir. Şiirlerin değerlendirilmesi, Araştırmacının daha önceki çalışmalarından yola çıkarak oluşturduğu Türk Dili ve Edebiyatı Eğitime Göre Değerlerin Sınıflandırılması tablosu kullanılarak araştırmanın Tartışma bölümünde yapılmış; böylece bulgular ve tartışmadan hareketle çalışma sonuçlandırılmıştır. Araştırma neticesinde, alanda kullanılmak üzere hazırlanacak veya seçilecek olan metinlerin belli bir sistem ve hedefler dâhilinde yazılması hususuna dikkat çekilmiştir. Bu doğrultuda yabancı dil öğretiminde kültür karşılaştırmalarına olanak sağlayan metinlerle çalışmanın, hedef kitlenin dil bilgisinin geliştirilmesinin yanı sıra kişisel deneyimlerinin artırılması, ona değişik bakış açıları kazandırılması ve kendi şartlarını başka ülkelerin koşullarıyla karşılaştırmak gibi olanaklar sağlanması yönünde fikirler sunulmuştur. Bahsedilen imkânların sağlanması ise öğretim sırasında kullanılacak metinlerin niteliğine bağlıdır. Bu bakımdan yabancı dil öğretimine yönelik hazırlanan metinlerde kültürel iletişimi sağlayacak ve millî kültürün aktarılmasına zemin hazırlayacak içeriklere yer verilmesi gerekir. Aynı zamanda söz konusu metinlerin bir değerler sınıflandırması temelinde oluşturulması, yazılacak metinlerin bilimsel ve kavramsal boyutunun da gelişmiş olması açısından önem kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Millî Kimlik, Değerler Öğretimi, Şiir, Yabancılara Türkçe Öğretimi

¹ Dr., ETKB Eğitim Uzmanı. T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ankara, Türkiye. E-posta: sedartuc2363@gmail.com, Orcid: 0000-0002-3601-8224.

Abstract

It is known that literature courses are rich in terms of text variety and content. Education on elements related to values can be given through literary text types such as tales, stories, novels, epics, theater and poetry. It is of great importance in this regard that literary texts are written by taking into account aesthetic features. On the other hand, the fact that individuals learn their mother tongue and, accordingly, their culture in the homelands where they were born and raised also brings up the importance of making values recognized in teaching Turkish to foreigners. In addition, in the process of learning a foreign language, the cultural lives, value judgments, perspectives on life and qualitative approaches of the people of the geography where that language is used are important. It is known that values education and concepts related to this education are frequently included in curricula today. Values education, which begins in the family environment and continues in educational institutions, is important in terms of putting values into practice, adopting them and transferring them to future generations. In language teaching, the selection of the appropriate text for the purpose, ensuring the motivation of the target audience and the intended linguistic skill according to the selected text, asking the right questions to the text in understanding and comprehending the text, in other words, doing a good text analysis will increase the success of literary texts in language teaching. In this context, the aim of this study is to draw attention to the importance of writing texts aimed at raising awareness about values in teaching Turkish to foreigners. Information is provided on the issues to be considered in writing texts for the field. The Classification of Values According to Turkish Language and Literature Education was used as the data collection tool in the study. The original poems of the author of the study were evaluated to be used in the field. Based on the information to be presented in the study, the texts evaluated in the Findings section constitute an example for those learning Turkish at the B2-C1 level. The evaluation of the poems was made in the discussion section of the study using the Classification of Values According to Turkish Language and Literature Education table created by the researcher based on his previous studies; thus, the study was concluded based on the findings and discussion. As a result of the research, attention has been drawn to the issue of writing the texts to be prepared or selected for use in the field within a certain system and objectives. In this direction, ideas have been presented regarding working with texts that enable cultural comparisons in foreign language teaching, developing the target audience's language knowledge as well as increasing their personal experiences, providing them with different perspectives and providing opportunities such as comparing their own conditions with those of other countries. The provision of the mentioned opportunities depends on the quality of the texts to be used during teaching. In this respect, the texts prepared for foreign language teaching should include content that will ensure cultural communication and prepare the ground for the transfer of national culture. At the same time, the creation of the texts in question on the basis of a value classification is important in terms of developing the scientific and conceptual dimensions of the texts to be written. It is hoped that the research will be a response to the needs in the field.

Keywords: National Identity, Teaching Values, Poetry, Teaching Turkish to Foreigners

1. GİRİŐ

Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak ğretimi sosyal, siyasal, kültürel, askerî ve ticari çeœitli sebeplere istinaden önem kazanmıœtır. Bu kapsamda Türkiye içinde Türkçe ğretimi Uygulama ve Araœtırma Merkezleri (TÖMER) ve ülke dıœında Yunus Emre Enstitüsü gibi eğitim kurumları yabancılara Türkçe öğretmeye devam etmektedir. Türkiye Maarif Vakfının eğitim kurumlarında ise Türkçe dersleri örgün eğitim kapsamında yürütölmektedir. Bahsedilen gelişmeler, yabancı dil olarak Türkçe ğretiminin uluslararası dil ğretimi œartlarına göre düzenlenmesini gerekli kılmıœtır. Bahse konu çerçevede Diller İçin Avrupa Ortak Baœvuru Metni (CEFR) esas alınarak geliştirilen Yabancı Dil Olarak Türkçe ğretimi Programı Türkiye Maarif Vakfı tarafından, sözü edilen bu temel ihtiyaçlardan hareketle hazırlanmıœtır. Adı geçen programın esnek bir yapıya sahip olduğu ve programın uygulanması için kademelere uygun ders kitabı setleri ve yardımcı materyaller hazırlanabileceği de programın içeriğinde belirtilmektedir. Bu doğrultuda, Türk dilinin yabancı dil olarak öğretilmesi alanındaki metin yazma alıœmalarına katkı sağlanabilmesi amacıyla, araœtırma kapsamında örnek œiirler verilmiœtir.

Bilindiği gibi sürekli artan uluslararası iliœkiler, toplumun çeœitli kesimlerinden kiœileri farklı dilleri öğrenmeye yöneltir. Günümüzde, dünya çapında yabancı dil olarak öğrenilip öğretilen az sayıda dil vardır. Ayrıca dil öğrenme süreçleri durağan bir yapıda değildir. Dolayısıyla dil canlı bir varlık olduğu için geliœip deđiœmesi süreklilik arz eder. Bu süreklilik ise yeni kelime

ve kavramların oluşmasına yol açar. Neticede insanlar yeni kelime ve kavramları temel beceriler doğrultusunda davranış hâline getirmek zorunda kalırlar. Ancak söz konusu davranışların yabancı dil öğrenen bireylere kazandırılması için birçok yeni yöntem ve yaklaşımın geliştirilmesi gerekir. Türkçeyi öğreten kişilerin de bu açıdan, yeni gelişmeleri gözeterek dili kolaylaştırıp olabildiğince somutlaştırarak öğretmek konusunda gerekli özveriye göstermeleri uygun olabilir. Dolayısıyla yabancılara Türkçe ğretimi alanına özgün metinler kazandırmak, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde önemli bir görev olarak görünmektedir.

Verilen bilgilerle benzer Şekilde, 2001 yılında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin zaman içinde geliştirilmiş ve metinde bazı güncellemeler ile değişikliklerin yapılmış olduğu kaynaklarda görülmektedir. Bu güncellemeler ve değişiklikler, *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume With New Descriptors Provisional Edition* adıyla 2001'deki metne ek olarak 2018 yılında yayımlanmıştır (TMV, 2013:13). "Alımlama, retim ve etkileşim" alanlarındaki bütün etkinlikler için tanımlayıcı ölçeklerin güncellendiği; etkileşim alanındaki etkinliklere "evrim içi" kavramının eklendiği, yeterlilikler düzeyinde ise iletişimsel dil yetisi bölümündeki dilsel ve edim bilimsel yeterliliklerin tanımlayıcı leklerinin güncellendiği adı geçen ek metin incelendiğinde görülebilir. Yine nceki metinde A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 olmak üzere altı dil seviyesi bulunurken yeni metinde yedinci bir dil seviyesi olarak A1 ncesi'nin tanımlandığı; "ok dillilik ve çok kültürlülük yetisi" bölümündeki çok kültürlülük ve çok dilli anlama ve dağarcık yeterlikleri için tanımlayıcı ölçekler eklendiği, ayrıca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninin 2018'de yayımlanan ekinde güncellenen ve eklenen bölümlerin A1 ncesi dil seviyesi hariç dili kullanma alanlarının, iletişimsel işlevler ve kazanımların belirlenmesinin bu araştırmanın ilgili kısımlarına yansıtıldığı da güncel metinde görülen diğer yeniliklerdir.

Türk dilinin yabancılara ğretimi alanına farklı bir açıdan bakılacak olursa bireylerin, ana dillerini ve buna bağlı olarak kültürlerini doğup büyüdükleri vatanlarında öğrendikleri hususu Türkçenin yabancılara ğretiminde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasının önemini gündeme getirmektedir. Bunun yanında yabancı bir dilin öğrenilmesi sürecinde, o dilin kullanıldığı coğrafyanın insanların kültürel hayatları, değer yargıları, yaşama bakış açıları ve ona nitel yönden yaklaşımları önem teşkil eder. Cihan zdemir'in (2013) belirttiği gibi, Avrupa Dil Portfolyosu'nun temelini oluşturan üç ana görüşten birini "yabancı dil ğretiminde kültürel değerlere yer verilmesi" ilkesi oluşturmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen bir kişinin, bu bakış açısıyla Türklerin kültür dünyasına da aşına olması yararlı görülmektedir. Araştırmanın amacına istinaden bu alanda kullanılacak metinlerin yazılması sürecinde bahsedilen görüşlerin dikkate alınması gerekir. Bu görüşle aynı doğrultuda Turhan Tuna (2014) "atasözleri, deyimler, masal, destan, efsane, fıkra, halk hikâyeleri ve hatta halk Őiirine kadar bir milletin halkına mal olmuş, halkın belleğinde yüzyıllarca korunarak kuşaktan kuşağa aktarılmış nice folklorik rn, Türkçenin sade üslubunu dolayısıyla özünü en iyi yansıtan unsurlar arasındadır. Dolayısıyla, bu ürünlerdeki dil ve anlatımı kavramak bir başka ifadeyle kısa yargılardan hareketle mecazlı, kinayeli dil kullanımını, yerli yerinde kullanılan kıvrak, keskin zekâyı, mizahi üslubu algılamak Türkçeyi ğrenmeyi kolaylaştıracak başlıca etmenlerdendir. Özellikle destan, halk hikâyesi gibi halkın hayal gücüne, kurgusuna dayalı Türk halk edebiyatı anlatılarında Türk geleneğini yansıtan kültürel bir bütünlük ve 'yaşanmışlığın iz düşümü' vardır" (s.1483) demektedir. Dolayısıyla verilen bilgiler göz önünde bulundurulurken bu araştırma kapsamında verilen B2-C1 düzeyi için Şiir rnekleri, Türk dilinin yabancılara ğretiminde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik metin yazma hususu açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, araştırmanın kapsamı belirlenirken hedef

kitlenin B2-C1 düzeyinde dil öğrenen kişiler olarak belirlenmesinde, C2 düzeyinde olan bir kişinin Türkçeyi ana dili seviyesinde biliyor olması durumu gözetilmiştir.

Yabancılara Türkçe ğretimi konusundaki çalışmalarda ilk sözü söyleyenlerden biri olan Benhr (2002); günümüze gelinceye kadar uygulanan yabancı dil ğretim yöntemlerinin yetersiz olmasının tek sebebini, bu süreci bir bütün olarak görmeyip ğretim sürecinin sadece bir yönüne odaklanması olarak belirtmektedir. Dolayısıyla Türkçenin yabancılara öğretilmesindeki amacın, hedef kitleye yalnızca çok sayıda kelime öğretmekten ziyade dil ve Türk kültürü ile ilgili farkındalık kazandırmak olması gerekir. Zira hedef kitle, kendisine yabancı olan Türk dilini severek ve isteyerek öğrenince aynı zamanda Türk kültürünün taşıyıcısı durumuna gelmektedir. “Dolayısıyla, yabancılara Türkçe öğretilirken dil hem zorlaştırmadan öğretilmeli ve sevdirmeli hem de hedef kitleye uygun olarak seçilecek ya da oluşturulacak metinlerle Türk kültürü iyi yansıtılmalıdır” (Artuç, 2014:120). Araştırma kapsamında verilen örnek metinler bu doğrultuda hazırlanmıştır.

Araştırmanın kapsamı ve amacı göz önünde bulundurulurken birçok kaynakta “Anlamlılık, bilinenden başlama, çok örnek, görelilik, seçicilik, tamamlama, fonun anlamlılığı, kapalılık, birleştiricilik, algıda değişmezlik, derinlik, yenilik, basitlik, hedef-davranış, öğrenciye uygunluk” (Demirel ve Altun 2011: 59-61) şeklinde sıralanan ğretim ilkelerinin tek tek açıklanmasına gerek duyulmamıştır. Fakat rnek metinlerin yazılması ve tabloların oluşturulması sırasında belirtilen ilkeler göz önünde bulundurulmuştur.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak ğretiminde Değerlerle İlgili Farkındalık Kazandırılmasına Yönelik Metin Yazma-B2-C1 Düzeyi İçin şiir örnekleri-başlıklı bu alışma, Türk dilinin yabancılara ğretiminde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik metin yazmanın önemine dikkat çekmek amacını taşımaktadır. Söz konusu amaca yönelik Artuç Bekteş’in (2022) alana kazandırdığı “Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimine Göre Değerlerin Sınıflandırılması” tablosundan yararlanılmıştır. Bahsedilen tabloya göre değerlendirmeler yapılmadan önce, alanda uzman iki araştırmacıdan konuyla ilgili görüş alınmış ve araştırmacılar tarafsız yaptıkları değerlendirmelerde, ölçeğin örnek şiirlerin analizinde kullanabileceğinin amaca uygunluğuyla ilgili müspet doğrultuda görüş bildirmiştir. Ardından B2-C1 düzeyine yönelik şiir metinleri, tablodan hareketle analiz edilmiş ve metinlere de araştırmada yer verilmiştir. Bahsedilen çerçevede araştırmanın problem cümlesini “Cetlerin Payitahtı ve mrn Vakitleri adlı şiirlerin dil ve muhteva yönüyle yabancılara Türkçe ğretimi alanında değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına katkısı ne ölçüdedir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu problem cümlesine řu alt problem cümleleriyle cevap aranmıştır:

1. Cetlerin Payitahtı adlı şiirde geçen millî ve kültürel değer unsurları nelerdir?
2. mrn Vakitleri adlı şiirde geçen millî ve kültürel değer unsurları nelerdir?
3. Çalışmadaki rnek şiirlerde geçen değerlerle ilgili ifadeler yabancılara Türkçe ğretimi alanına nasıl katkı sağlayabilir?

“Değerler eğitiminin bireyin kazanımları açısından müspet sonuçlanabilmesi, verilecek eğitimin hedef kitlenin hazırbulunuşluk düzeyine uygunluğu ile orantılıdır. Hazırbulunuşluk düzeyinin belirlenebilmesi ve değerler eğitiminin edebiyat eğitimi bağlamında etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için değer kavramının kapsamı ve niteliğinin bilinmesi oldukça önemlidir” (Bekteş, 2022:1). Söz konusu doğrultuda çalışmada, Türk dilinin yabancılara ğretimi sürecinde değerlerin aktarılması hususu üzerinde kısaca durulmuştur.

Bahsedilen kapsamda elikkaya (1996) değerini; “bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideolojik veya ilah kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetler” olarak

tanımlamaktadır (s.168). Örgün öğretim kurumlarında uygulanan eğitim programlarında da değerlerle ilgili hedefler bulunmaktadır. Son yıllarda geliştirilen ve uygulanan eğitim programlarında, değerler eğitime yer verildiği görülmektedir. Fakat edebî metinler değerlerin aktarılması amacıyla yazılmaz, yazılmamalıdır. Ancak edebî eserler aracılığıyla hedef kitleye değerler sezinletilmelidir. Böylece değerler edebî metinler aracılığıyla nesilden nesile taşınmış olur. Dolayısıyla Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde değerler, edebiyatın ana unsuru olan edebî eserler aracılığıyla aktarılır. Derslerde edebî türlerin eğitici yönlerinden yararlanıldığı gibi sanatsal ve estetik yönlerinden de yararlanır (Bekteş, 2022:2). Diğer yandan belirtilen fikirlerin aksine Yabancılara Türkçe Öğretimi alanına yönelik hazırlanan metinlerde, değerlerle ilgili kavramların amaca uygun olarak hususi bir şekilde kullanılması gerekir. Bu araştırmanın inceleme nesnesi olan ve *B2-C1* düzeyinin eğitim materyali olarak kullanılabileceği öngörülen şiirler, verilen bilgiler göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Ekşi (2003), yaşanan zamana göre değerlerin değişebildiğini ya da nesilden nesile farklılıklar gösterdiğini; ancak kuşaklar arasındaki dengenin sağlanabilmesi için değerler eğitiminin önemsenmesi gerektiğini gündeme getirmektedir. Bu açıdan nesiller arasındaki kültürün de kuşaktan kuşağa aktarılması hususuna dikkat çeken araştırmacı, değerden bağımsız bir eğitim düşünölemeyeceği için doğru sorunun “Okullar değer öğretmeli midir?” değil, “Hangi değerler, nasıl öğretilir?” sorusu (s.84) olduğunu vurgulamaktadır. Belirtilen bağlamda, Türk dilini yabancılara öğreten kurumlar için doğru sorunun “Kurumlar değer öğretmeli midir?” değil, “Hangi değerler, yabancılara nasıl öğretilmelidir?” sorusu olduğu bu çalışmanın bakış açısını destekler niteliktedir. Araştırmanın amacına yönelik gündeme getirilebilecek bu soruya birden çok cevap verilebilirse de çalışmada, Türkçenin yabancılara özgün metinler aracılığıyla öğretilmesinin millî kültür ve değer unsurlarının aktarımında müspet sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir. Zira dil öğreniminin evrensel boyutu düşünöldüğünde ve yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki gelişmeler göz önüne alındığında Türk kültürü ve bu kültüre ait değerlerle ilgili kavramların yabancılara aktarılması önem kazanmaktadır. Her eğitimin sistemli olması gerektiği gibi Türk dilinin yabancılara öğretiminde değerlerin aktarımının da sistemsel bir şekilde olması gerekir. Bu araştırma kapsamında yapılan çalışmalar temelinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde değerlerin aktarılmasının özgün metinler aracılığıyla yapılabileceği öngörülmektedir (Artuç Bekteş, 2022).

Benzer doğrultuda, toplumsal değişimlerin dil eğitimi ile edebî eserler üzerinde dolaylı etkileri olduğu zaman içinde gözlemlenebilen bir olgudur. Şiir türündeki metinler de bir edebî tür olarak şairin yaşadığı dönem ve bahse konu dönemdeki siyasi veya toplumsal olayların etkilerini yansıtır. Hem uluslararası hem de ulusal boyutta iklim değişikliklerinin, coğrafi koşullar ve çevre yapısının; iktisadi ve siyasi yapının, bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak yaşanan sosyal değişimlerin kültürün nesilden nesle taşınmasına vasıta olan sanatçılar üzerinde etkilerinin olduğu yadsınamaz. Diğer yandan, dil ediniminde ve kültürel değerlerin nesilden nesile taşınmasında manzum eserlerin ehemmiyeti ihmal edilmemelidir. Araştırmanın inceleme nesnelere, bu açıdan da önem kazanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Sharan B. Merriam (1995), “Araştırmacının kendi deneyimlerini, inançlarını, ön yargılarını araştırma içinde net olarak ortaya koymasının verilerin nasıl yorumlandığını okuyucunun anlamasına yardımcı olduğunu, dolayısıyla geçerliliği artırıcı özellik taşıdığını” ifade etmektedir. Karakaya (2009) ise “Nitel araştırmalarda veri toplama yöntemleri olarak gözlem, görüşme ve dokümanların kullanıldığını; yazılı kaynakların incelenmesi için başvuru olan yöntemin doküman incelemesi olduğunu” ifade eder (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çünkü

geçmişten kalan ya da güncel belgeler bilimsel araştırma yürütenler için çok yönlü nitelikleri olan veri kaynaklarıdır. Ancak Punch (2016), bu veri kaynaklarının araştırmacılar tarafından genellikle göz ardı edildiğini belirtir. Belgelerin bilimsel araştırmalarda incelenmesi, doküman incelemesi olarak bilinmektedir. Yıldırım ve Şimşek'in de (2011) belirttiği gibi “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.”

Dolayısıyla verilen bilgilerden yola çıkılarak, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Değerlerle İlgili Farkındalık Kazandırılmasına Yönelik Metin Yazma-B2-C1 Düzeyi İçin Şiir Örnekleri*- adını taşıyan bu çalışmada kullanılan örnek şiirler, Türk dilinin yabancılarla öğretiminde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik nitel araştırma yöntemlerinden *doküman incelemesi* tercih edilerek değerlendirilmiştir.

2.2. Araştırmanın İnceleme Nesnelere

Çalışmanın amacına ulaşmak için incelenmesi gereken doküman, *Sessiz Sâdâsız Şiirler* (Artuç, 2015) adlı kitaptan ve Artuç Bekteş'in henüz basılmamış özgün şiirleri arasından seçilmiştir. “Doküman inceleme, resmî veya özel kayıtların toplanması, incelenmesi ve değerlendirilmesinde kullanılır” (Ekiz, 2003). Dolayısıyla çalışmanın kavramsal çerçevesi göz önüne alınarak *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni* incelenmiş ve çalışmada bu program üzerinden değerlendirmelerde bulunulmuştur.

2.3. Verilerin Toplanması

Doküman incelemeyi Miles ve Huberman (2016), “amaçlanan hedefe odaklı bilgi içeren belgelerin özgün kelime ve kavramlar açısından taranması” olarak ifade eder (akt. Neuendorf, 2017). Nitekim Merriam'a göre de “Dokümanlar, nitel araştırmalarda geleneksel veri toplama kaynaklarından biri olarak kabul edilir ve araştırmacılar için hazır bilgi kaynağıdır” (1995).

Verilerin toplanması sürecine istinaden toplumun kültürel ve sosyal durumunu yansıtan, dolayısıyla millî ve kültürel değerleri içeren “Cetlerin Payitahtı” ve “Ömrün Vakitleri” adlı şiirler, dil ve muhteva yönünden incelenmiştir. Bu süreçte değerler alanında yapılan araştırmalarla ilgili görüşlerin değerlerin sınıflandırması konusunda da çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında, değer kavramı ile ilgili en çok bilinen ve kabul edilen sınıflandırmalardan olan “Nelson, Rokeach, Spranger ve Schwartz'a” ait tasnifler incelenmiş ancak çalışmada yabancılarla Türkçe öğretimi alanında kullanılmak üzere yer alacak şiirlerin Artuç Bekteş'in (2022) alana kazandırdığı “Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimine Göre Değerlerin Sınıflandırılması” tablosundan yola çıkılarak değerlendirilmesi, kavramsal çerçeve ile çalışmanın amacına yönelik alınan uzman görüşlerine istinaden uygun görülmüştür. Artuç Bekteş'in MEB Ortaöğretim Programlarının (2018) kazanımlarını göz önüne alarak neticelendirdiği çalışmasına göre değerlerin sınıflaması şöyledir:

Tablo 1. Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimine Göre Değerlerin Sınıflandırılması

DEĞERLER	AÇIKLAMA	AMAÇ	KAZANIMLAR
KİŞİSEL	Millî ve manevi unsurları, dinî unsurları içeren kavramlar ile bu kavramların çağrışımlarını ifade eder.	Kişinin yaşamını yönlendirmede etkisi olan ve dolaylı olarak toplumu etkileyen kavramları değerlendirme amacı taşır.	Şiirde söyleyici ile hitap edilen kişi/varlık arasındaki ilişkiyi belirler.
			Şiiri, öyküleyici (anlatmaya bağlı) edebî metinleri (masal/fabl, destan, mesnevi, hikâye, roman vb.), bilgilendirici metni (öğretici) ve tiyatro metnini yorumlar.
			Bilgilendirici (öğretici) metinlerde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder.
			Bilgilendirici (öğretici) metinlerde yazarın bakış açısını belirler.

TOPLUMSAL	Kültürel unsurların ürünler metinler aracılığıyla aktarılmasını sağlayacak içerikleri ifade eder.	edebî ve	Toplumun genelinde paylaşılan ve toplumsal kabullere dayanan soyut fikirlerle ilgili değerlendirmelerde bulunmak amacını taşır.	Yazarken farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır.
				Yazma sırasında görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır.
				Yazdığı metni gözden geçirir.
				Konuşmaya etkili bir başlangıç yapar.
				Konuşmasının içeriğini zenginleştirir.
				Konuşmasında önemli noktaları vurgulayan ve konuşmayı takip etmeyi kolaylaştıran ifadeler kullanır.
				Dinlediklerini ön bilgileriyle karşılaştırır.
				Şiirde, öyküleyici metinlerde, tiyatro metninde ve bilgilendirici metinlerde milli, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.
				Şiirde, öyküleyici metinlerde ve tiyatro metninde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.
				Şiirde, şair ile şiir arasındaki ilişkiyi değerlendirir.
				Öyküleyici metinde ve tiyatro metninde yazar ile metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.
				Tiyatro metninin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.
				Bilgilendirici metinlerde fikri, felsefi veya siyasi akım, gelenek veya anlayışların yansımalarını değerlendirir.
				Yazarak ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir.
Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.				
Konuşmasını etkili bir biçimde sonlandırır.				
Konuşmasında süreyi verimli kullanır.				
Konuşmasında teknolojik araçları etkili biçimde kullanır.				
Dinlediği konuşmanın tutarlılığını sorgular.				
Dinlediği konuşmada öne sürülen düşüncelerin dayanaklarının geçerliliğini sorgular.				

*Bu sınıflandırma, Dr. Seda Artuç Bekteş tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminde metin yazma amacına yönelik hazırlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Değerlerle İlgili Farkındalık Kazandırılmasına Yönelik Metin Yazma-B2-C1 Düzeyi İçin Şiir Örnekleri- adlı bu araştırmanın amacına ve kavramsal çerçevesine uygun olarak çalışmada içerik analizi kullanılmıştır. Bilindiği gibi nitel araştırmaların verilerini analiz edebilmek için söylem analizi, konuşma analizi, betimsel analiz ve içerik analizi gibi çeşitli yöntemlere başvurulur.

Karagöl (2018) içerik analizi yönteminin, bir veya birçok metnin içindeki kelimelerin, kavramların, temaların, deyimlerin veya cümlelerin belirlenip sayıya dökülmesi amacıyla kullanıldığını ifade eder. Benzer doğrultuda Yıldırım ve Şimşek (2011) içerik analizinde temel amacın, metinden elde edilen verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak olduğunu belirtir. Bahsedilen kavramlar yoluyla temalara ulaşan araştırmacı bu sayede olguları düzenler

ve anlaşılır hâle getirir. Verilen bilgilerden yola çıkararak ‘‘Cetlerin Payitahtı’’ ve ‘‘Ömrün Vakitleri’’ adlı Şiirlerin içerik analizi yapılmış ve adı geçen Őiirlerde kullanılan kavramların hedef kitle üzerindeki olası etkileri, yabancılara Türkçe ğretimi temelinde analiz edilmiştir.

2.5. Etik Kurul Onayı

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde ANKAD Dergisi Yayın Kurulunun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazarlara aittir. Bu alışmanın ANKAD Dergisi dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu çalışmada ‘‘Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi’’ kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan ‘‘Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler’’ başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. ‘‘Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Mekânı Algılama Becerisinin İncelenmesi’’ başlıklı araştırmada kamuya açık kaynak kitaplar taranarak *doküman analizi* tekniği kullanıldığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. BULGULAR

Türk Dili ve Edebiyatı eğitimi alanında yazılan edebî metinlerin, değer ğretimi kaygısı güdülmeden yazılması gereğinin aksine, Yabancılara Türkçe ğretimi alanında kullanılmak üzere hazırlanan metinlerde değerlerin aktarılması amacı güdülmesi doğaldır. Araştırma kapsamında verilen bilgiler doğrultusunda incelenen ‘‘Cetlerin Payitahtı’’ ve ‘‘Ömrün Vakitleri’’ isimli Şiirlerin içinde millî ve manevi değerlere tekabül eden kelime ve kavramların yer aldığı tespit edilmiş ve bulgular *Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimine Göre Değerlerin Sınıflandırılmasına* göre kategorize edilmiştir. Yazarın, lek niteliğinde olan ve ‘‘Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimine Göre Değerlerin Sınıflandırılması’’ adlı tablosuna göre analiz ettiği Őiirlerle ilgili ayrıca alanda çalışan iki uzmanın objektif görüşleri de alınarak çalışmanın bilimsel niteliği güçlendirilmiştir. Araştırmacının, rnek metinleri ve adı geçen leği alan uzmanlarına ulaştırıp onların görüşlerine başvurması neticesinde, söz konusu örnek metinlerin yabancılara Türkçe ğretiminde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik kullanılabileceği ile ilgili olumlu görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bahse konu eserlerin ayrıntılı analizine bu bölümde yer verilmiş ve araştırmanın *Sonuç* bölümünde bu görüşler dikkate alınmıştır.

1. rnek:

‘‘Cetlerin Payitahtı’’²

Bir rüyada uyanıyor düşlerim

Kanayan yönümü seviyor İstanbul

Bedenimde kanatlanıyor ruhum

lmyorum ne are

Ne are bulmuyorum umağı

İstanbul beliriyor

Neden sonra gözümde

Őehri kucaklıyorum

Bir avuç dua misali merhametle...

Surlar lkemin Garb’ını kucaklıyor,

Kur yapıyor Yedi Kardeş Burçları’na
Şark’ın.

İstanbul’u sevmek farksız

Leyla’nın Kays’a yangınından

Ferhat’ın delmesinden Bistn’u

Hasretinden Aslı’nın Kerem’e

² Artuç, 2015. Sessiz Sadâsız... Ankara: Sarıyıldız Ofset. s.26-29.

Züleyha'nın Yusuf'a bakan gözlerinden...

İstanbul'u sulara bırakıyorum

Martılar rüzgâra savuruyor umutlarımı

Şairlerin Marmara kokan şiirleri

Düşüyor birer birer Boğaz'dan

Mısrallar buz gibi, tutunuyor dalgalara...

Köprü ardında gecekondular

Hayatları İstanbul'dan habersiz

Onların da var sol yanlarında

Çırpınan birer kuşları

Bakışları kaçamak

Dünyaları İstanbul,

İstanbul dünyaları,

Sevdaları hayatın gerçek yanı...

Gemilerin oynaşmalarına özeniyorum

Hayal meyal gözlerin düşüyor aklıma

Kız Kulesi Üsküdar'da benimle ağlıyor

El sallıyor Haydarpaşa'ya...

Selamını alıyor Sarayburnu âşıkların,

Bize ağlıyor gözü yaşlı lodos...

Deniz fenerleri gözlerini kıskanıyor

Dalgaların şamarıyla o lahza

Fenerler uyanıyor gafletten,

Gözlerin İstanbul gibi gülüyor

İstanbul uyumuyor gözlerin için...

Galata'da intiharı düşlüyor bir şair

Ne hoş olurdu Galata'da ölmek

Sonu cennet olsaydı...

Küser miydi o zaman Sultan Ahmet,

Seccadesiz namazım kılınır mıydı?

Yazılır mıydı Zincirlikuyu'ya adım,

Güvercinler konar mıydı taşıma,

Karışır mıydı Haliç'e gözyaşlarım...

Çocuk yüreğim yetmiyor

İlanıaşk etmeye,

Serenat imkânsız

Yahut serde belâ olunca

Sıgmıyor kelimelere aşk...

Hercai gönüller gibidir Ayasofya

Topkapı'ya tepeden bakamıyor

Mağrurluğu ezemiyor Gülhane'yi,

Soğuk bir nazardır İstanbul'da aşk,

Aşk İstanbul'da üşüyen bir ateştir...

Kapılar aralanmadan henüz,

Kapanıyor sıra sıra

Çıglıklar sıralanıyor serhatlarına ülkemin

Bir oğul yeşerse diliyorum

Gencecik, körpe can evimde

Fatih'in mirasına bekçi olsa,

Beklese zindan kapısında Cem'in

Azat etse tutsaklığını rızasız seferlerin

Taştan surlar yıkılsa artık

Tırnağı olsam Ak Şemsettin'in

Oğluma ak alınlı ana olsam...

Nağme nağme büyüyor

Sevdaya yaktığım türküler

Ağıtları susturuyor İstanbul

Neyler, tamburlar

Efsununu hıçkırıyor gazellerin...

Ellerimin temizliğiyle bir şiir yazsam

İstiklal Caddesi'nde

Bir Âkif büyüse içimde
Mısralar yürüse Marmara Apartmanı'na
Bir Yahya Kemal tutsa elimden
Vuslat'ı olsa İstanbul'un dizeler
Aklıma Nedîm düşse sonra
Lale Devri ilişse gözüme,
Nâbi'ye öykünse ezgisi sedamın
Şark'ın divanlarına hoyratlar düşse...

Üşüyor yine kandilleri İstanbul'un
Şair olup düşüyorsun Boğaz'ın sularına
Çamlıca'da at süren yiğitler
Veremiyor aşka sürgün...

Bu bahar yetmiyor
İstanbul'u ısıtmaya hasretim,
Ağlıyor yüreğim kana kana
İstanbul'da beni düşleyen
Yedi Kule Zindanları...
Öz ellerim oluyor kanatan kendimi
Yine de kendimi sen yapıyorsun
Gözlerin tutsaklığımdır niçin
Bakırköy'ün mecnun koridorlarında?
Utanmıyor oysa İstanbul çırılçıplak
Durmaktan ortasında Türkistan'ın
Sevdam sırlısklam utanmıyor...
Üşüyor yüreğim hasretinin ocağında.
Başkent'te,
Payitahtını düşünüyorum çetlerimin...

Tablo 2. Cetlerin Payitahtı'nda Yer Alan Değerlerin Gruplandırılması

Değerlerin Gruplandırılması	Değerlerin Teması	Kavramlar	Sayısı	Yüzdellik Oranı
Kişisel Unsurlar	Atasözleri/Deyimler/ Kalıplaşmış İfadeler	Kur yapmak, sol yan, gözü yaşlı lodos, gafletten uyanmak, ilanaşık etmek, tepeden bakmak, Fatih'in mirası, azat etmek, alnı ak, ağıt (yakmak),21 elinden tutmak, vuslat, aklına düşmek, at sürmek, payitaht, cet, gazel, yiğit, divan, hoyrat, şamar		%5,6
	Tarihî Eserler	Surlar (2), Yedi Kardeş Burçları, Köprü, Kız Kulesi, Haydarpaşa (Garı), Galata (Kulesi), Sultan Ahmet (Camisi), Topkapı (Sarayı), Ayasofya,13 Marmara Apartmanı, Yedi Kule Zindanları, Bakırköy		%3,5
	Tarihî Şahsiyetler	Leyla, Kays, Ferhat, Aslı, Kerem, Züleyha, Yusuf, Fatih, Cem, Ak Şemsettin, Âkif, Yahya Kemal,14 Nedim, Nâbi		%3,8
	Tarihî Şehirler/Ülkeler	Yerler/ İstanbul (17), Bisütun, Marmara, Boğaz (2), Üsküdar, Sarayburnu, Zincirlikuyu, Haliç,32 Gülhane (Parkı), İstiklal Caddesi, Şark, Lale Devri, Çamlıca, Türkistan, Başkent		%8,5
Toplumsal Unsurlar	Millet	-		
	Milliyetçilik ve Irk	-		
	Şehitler	-		
	Türk	-		
	Vatan	-		
	Dinî Unsurlar	Uçmak, dua, merhamet, cennet, seccadesiz namaz, ⁶ (cenaze namazı)		%1,6
Peygamberler	-			

Cetlerin Payitahtı, Seda Artuç Bekteş'in millî değer unsurlarını sıkça kullandığı bir şiiridir. Örnek metinde altı çizili yazılmış kelime ve kavramlarda da görüldüğü gibi İstanbul'a, böylece aynı zamanda Türk kültürüne ait birçok kelime ve ifade içeren bu şiirin, araştırmanın "Türk dilinin yabancılara öğretiminde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik metin yazmanın önemine dikkat çekme" amacına hizmet edebileceği düşünülmüştür. Ders sırasında adı geçen şiirin çeşitli görsellerle ve hedef kitlenin dil öğrenme seviyesine uygun muhtelif örneklerle desteklenmesi, örnekte geçen kavramları somutlaştırmaya yardımcı olacaktır. Ayrıca şiirde geçen Türk kültürü ve İstanbul ile ilgili ifadeler, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kitlenin dikkatini celp ederek onları işittikleri kavramları araştırmaya yöneltecektir. Şiir uzun soluklu olduğu için, Türk dilinin yabancılara öğretimine yönelik, bölümlere ayrılarak kullanılabileceği gibi; hedef kitlenin öğrenme düzeyine uygun olarak hazırlanabilecek bir görsel sunu ya da film ile de desteklenebilir (Artuç, 2014).

Şiirin 377 kelimedenden oluşan tam metni üzerinden hesaplanan ve araştırmada kullanılan sınıflamaya göre tespit edilen değer unsurları ile ilgili kelimelerin bahse konu sınıflandırma tablosundaki kategorilere göre yüzdellik oranları şöyledir:

Kişisel Unsurlar ile ilgili değerler yaklaşık yüzde 21,4; Toplumsal Unsurlar başlığı altındaki değerler ise yaklaşık olarak yüzde 1,6 oranına karşılık gelmektedir. Toplamda Cetlerin Payitahtı Őiirindeki kelimelerin yaklaşık yüzde 23 oranında değerlerle ilgili unsurlar içerdiği tespit edilmiştir.

Verilen sayısal değerler dikkate alınarak araştırmada kullanılan rnek Şiir değerlendirildiğinde, metnin muhtevasında bulunan ve yukarıda yer alan tam metinde altı çizili olarak belirtilmiş kelimelerde de görülebilecek olan değer unsurlarının tesadüfi bir Şekilde kullanılmadığı sonucuna ulaşılabilir. Bu sonuç, yabancılara Türkçe ğretimine yönelik kullanılacak metinlerin edebî eserlerden seçilebileceği gibi alana yönelik yaratıcı metinlerin yazılabileceği bilgisini destekler niteliktedir. rnekte yer alan Şiirin, çalışmada hedef kitle olarak ifade edilen ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin aynı zamanda Türk kültürüne özgü değerleri ğrenebilmelerine, en azından bu değerlere dikkatlerinin çekilmesine, yüksek oranda katkı sağlayabilecek bir metin olduğu söz konusu bulgulardan hareketle grlmştir. Ayrıca bu hususta, alınan uzman görüşleri de bahsedilen doğrultudur.

Cetlerin Payitahtı, her ne kadar tam anlamıyla didaktik özellikte bir metin olmasa da Şiirde anlam, estetik bir kaygı ve gerçekçi bir yaklaşımla aktarılmıştır. Ayrıca eserde geçen kelimelerin simgesel özellikler taşıdığı görülmektedir. Türk tarihi ve edebiyatı açısından çok yönlü değeri olan ve çok sayıda edebî metinde tema olarak yer verilen bir Őehir olan İştambul ile başlayan Şiir, ilerleyen bölümlerinde Türk tarihinden, halk hikyelerinden, önemli tarihî eserlerden ve Türk edebiyatında önemli yer edinen kişi adlarından çok sayıda metafor içermektedir. Dolayısıyla rnekteki Őiirle karşılaşan hedef kitle, metnin muhtevasında işlenen millî ve manevi kavramlar yoluyla, kültürel değerlerle ilgili farkındalık kazanmış olacaktır.

Şiiri manzume olmasının yanında Artuç Bekteş'in kavramları teşhis, mübalağa ve tezat elde edecek biçimde ifade ettiği bir eserdir. Bu doğrultuda, edebî sanatların metne en önemli katkısının anlam bütünlüğünü desteklemek olduğu bilinmektedir. rnek metnin bir kompozisyon olması ve metin dil bilim unsurlarını taşıması bu araştırmanın önemini artırmaktadır. Ancak edebî sanatlar sayesinde Őiire estetik güzellik de katılır. Zira Şiirler, anlamları ile olduğu kadar kelimelerin ahengiyle, sanatsal değeriyle de önemlidir. Şiir türündeki metinlerde, kelimeler aracılığıyla hisler ve fikirler anlatılır. Fakat anlatımda, az kelimeyle çok mana ifade edilmesi esastır. Edebî sanatlar sayesinde kelimelerin anlamları güçlendirilebilir. Bu araştırmada kullanılan rnek Şiirde geçen “*Kız Kulesi şkdar'da benimle ağlıyor/El sallıyor Haydarpaşa'ya, Tırnağı olsam Ak Şemsettin'in, İştambul'da beni düşleyen/Yedi Kule Zindanları, Hercai gönüller gibidir Ayasofya/Topkapı'ya tepeden bakamıyor...*” gibi ifadeler, söz konusu açıdan önemli görülmektedir. Çünkü bu söyleyiş, Şiirin ezberlenmesi ve akılda kalıcılığı açısından hedef kitleye eğlenceli bir öğrenme kolaylığı sağlamaktadır. Ezberlenen bir metnin, içerdiği değer unsurları ile birlikte hafızalarda yer edinmesi hem değerler ğretimi açısından hem de yabancılara Türkçe ğretimi açısından ehemmiyet kazanmaktadır.

Bu bağlamda *Cetlerin Payitahtı'nda Yer Alan Değerlerin Gruplandırılması* adlı tabloda da görülebileceği gibi Şiirde, toplam yüzde 21,4'lük oranla *Kişisel Unsurlar* başlığı altındaki değerler en yüksek niceliğe tekabül etmektedir. Oranlar hesaplanırken kavramlar Őayet birden fazla kez geçiyorsa söz konusu kavram metinde geçtiği sayı adedince toplanmıştır. Bu oranın dağılımı ise Őu Şekilde olmuştur: Atasözleri/Deyimler/ Kalıplaşmış İfadeler başlığı altındaki 21

kavram “Kur yapmak, sol yan, gözü yaşlı lodos, gafletten uyanmak, ilanıaşk etmek, tepeden bakmak, Fatih’in mirası, azat etmek, alnı ak, ağıt (yakmak), elinden tutmak, vuslat, aklına düşmek, at sürmek, payitaht, cet, gazel, yiğit, divan, hoyrat, şamar” %5,6’lık oranla görülmektedir. Tarihî Eserler başlığı altındaki 13 kavram “Surlar (2), Yedi Kardeş Burçları, Köprü, Kız Kulesi, Haydarpaşa (Garı), Galata (Kulesi), Sultan Ahmet (Camisi), Topkapı (Sarayı), Ayasofya, Marmara Apartmanı, Yedi Kule Zindanları, Bakırköy” %3,5’luk orana denk gelmektedir. Tarihî şahsiyetler başlığı altındaki 14 kavram “Leyla, Kays, Ferhat, Aslı, Kerem, Züleyha, Yusuf, Fatih, Cem, Ak şemsettin, kif, Yahya Kemal, Nedîm, Nâbi” %3,8’lik oranla karşılanmıştır. Tarihî Yerler/ şehirler/ülkeler başlığı altındaki başlığı altındaki 32 kavram “İstanbul (17), Bstn, Marmara, Boğaz (2), Üsküdar, Sarayburnu, Zincirlikuyu, Haliç, Gülhane (Parkı), İstiklal Caddesi, şark, Lale Devri, Çamlıca, Türkistan, Başkent” %8,5’luk orana tekabül etmektedir. Metinle ilgili önerilere, çalışmanın “Tartışma ve Sonuç” bölümünde yer verilmiştir.

2. rnek:

mrn Vakitleri

Bir kandil misali ttmekte mr
İnsan insana ne zamandır kanmakta
Karınca kararınca bir muştuda mutluluk
Mesut olmanın kanaatine katlanmada
Ve yer ve gök ve deniz ve toprak
Kararan kalpleri hangi iman aydınlatmakta
şükrünü eda etmede ocağı tüten her kimse
Kandilin fitiline imrenerek dua dua
Sabırla selamet vedalaşmada
Hangi huzurda rükû ve secde
şknet kayırmada en görklü düşleri
Birkaç mısradan yüze vurur
Derin deryaların burcusu
Kadir kıymet bilenin elinden tutar şefkat
Mevla’nın en halis lütfudur emanetleri
Vekil olan bilmese azametın gölgesini
Bu mr tüter kandil misali
Dünya lemin boşluğu
Kifayetsiz sözlerle vlmededir
Ve rükû ve secde ve tespih
Umulur ki vicdanları temizleyebilir...

Tablo 3. Ömrün Vakitleri'nde Yer Alan Değerlerin Gruplandırılması

Değerlerin Gruplandırılması	Değerlerin Teması	Kavramlar	Sayısı	Yüzdelik Oranı
Kişisel Unsurlar	Atasözleri/Deyimler/ Kalıplaşmış İfadeler	Karınca kararınca, muştı, mesut olmak, kararın kalp, ocağı tütmek, kadir kıymet bilmek,10 elinden tutmak, lütuf, emanet, övülmek		%9,9
	Tarihi Eserler	-		
	Tarihi Şahsiyetler	-		
	Tarihi Şehirler/Ülkeler	Yerler/		
Toplumsal Unsurlar	Millet	-		
	Milliyetçilik ve Irk	-		
	Şehitler	-		
	Türk	-		
	Vatan	-		
	Dini Unsurlar Peygamberler	Kandil (2), iman, şükürünü eda etmek, rükû (2),11 secde (2), Mevla, tespih, vicdan		% 10,9

Yukarıdaki tabloda da görülebileceği gibi Ömrün Vakitleri şiiri, *Türk Dili ve Edebiyatı Eğitime Göre Değerlerin Sınıflandırılmasına* göre kategorize edilen bulgular üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırmadaki örnekte yer alan şiirin 101 kelimedenden oluşan tam metni üzerinden hesaplanan ve çalışmada kullanılan sınıflamaya göre tespit edilen değer unsurları ile ilgili kelimelerin kategorilerine göre yüzdeleri oranları şöyledir:

Kişisel Unsurlar başlığı altındaki değerler yüzde 9,9; Toplumsal Unsurlar başlığı altındaki değerler yüzde 10,9 oranına karşılık gelmektedir. Toplamda, Ömrün Vakitleri adlı şiirdeki kelimelerin yaklaşık 20,8 oranında değerlerle ilgili unsurlar içerdiği görülmüştür.

Şiirin değerlendirilmesi sonucu, muhtevasında yer alan ve yukarıdaki örnek metinde altı çizili olarak belirtilen kelimelerde de görülebileceği gibi metinde, Toplumsal Unsurlar başlığı altındaki değer kavramları yüzde 10,9'luk oranda yer almaktadır. Sonuç olarak Ömrün Vakitleri adlı şiirin, çalışmanın hedef kitlesinin değerler eğitimi sürecine yönelik kullanılabileceği söz konusu bulgulardan hareketle değerlendirilmiştir. Ayrıca bu hususta, alınan uzman görüşleri de araştırma sonucunda ulaşılan bulguları destekler doğrultudadır.

Şiir bu bağlamda değerlendirildiğinde, *Ömrün Vakitleri'nde Yer Alan Değerlerin Gruplandırılması* tablosunda da görülebileceği gibi Kişisel Unsurlar Grubunun Atasözleri/Deyimler/ Kalıplaşmış İfadeler başlığı altında “Karınca kararınca, muştı, mesut olmak, kararın kalp, ocağı tütmek, kadir kıymet bilmek, elinden tutmak, lütuf, emanet, övülmek” ifadelerinin geçtiği tespit edilmiştir. Toplumsal Unsurlar Grubunun Dini Unsurlar/Peygamberler başlığı altında ise “Kandil (2), iman, şükürünü eda etmek, rükû (2), secde (2), Mevla, tespih, vicdan” kavramlarının geçtiği görülmektedir. Artuç Bekteş'in tema olarak “kutsal geceleri/kandil gecelerini” dile getirdiği 2.Örnek'te yer alan şiiri, onun fikirlerinin yönünü belirten, mefkûresini ve hayata bakışını ortaya koyan eserlerindedir. Şiirin geneline bakıldığında ise dünya hayatının gelip geçiciliğine paralel olarak insanoğlunun bu döngüye

kapılıp manevi açıdan eksikliklerle yaşama çabasına şairin, bir isyan duygusu oluşturduğu görülebilir. Yine de bu isyan ruhunun, onun Yaraticıya olan inancını ve umudunu boşa çıkarmadığı mısralardan anlaşılabilir.

Aktarılan bilgiler ve çalışmanın kavramsal çerçevesine riayet edilerek incelen metinlerdeki bulgular, bu çalışmada analiz edilen ‘‘Cetlerin Payitahtı ve mrn Vakitleri’’ adlı şiirlerin muhtevasında birçok millî ve kültürel değer unsurunun bulunduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda, araştırmada değerlendirilen örnek metinlerin, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak ğretiminde Değerlerle İlgili Farkındalık Kazandırılmasına Yönelik Metin Yazma-B2-C1 Düzeyi İçin şiir örnekleri-* başlıklı çalışmanın amacına istinaden, yabancılara Türkçe ğretiminde değerler eğitimine yönelik kullanılabilereği sonucuna, uzman görüşlerinin değerlendirmeleri dikkate alınarak ulaşılmıştır.

Böylece araştırmanın alt problem cümleleri olan ‘‘Cetlerin Payitahtı adlı şiirde geçen millî ve kültürel değer unsurları nelerdir? ve mrn Vakitleri adlı şiirde geçen millî ve kültürel değer unsurları nelerdir?’’ alt problem cümlelerine bu bölümünde cevap bulunmuştur. Buradaki değerlendirmelerden yola çıkılarak ‘‘alışmadaki örnek şiirlerde geçen değerlerle ilgili ifadeler yabancılara Türkçe öğretilmesini alanına nasıl katkı sağlayabilir?’’ problem cümlesine de araştırmanın bu bölümünde cevap verilmiştir.

4. TARTIşMA VE SONUÇ

Milletin özünü millî kültürün oluşturduğu ve bir milletin hayatının, fizik olarak çeşitli medeniyetlerin detlerinden oluşan ayrı türden bir karmaşa gibi grndğu hlde, aslında birbiriyle uyumlu kurumlardan oluşan saf bir kültürden ibaret olduğunu ifade eden Ziya Gökalp, eğitimi kültüre bağlar. Bu açıdan genel olarak Türkçe eğitiminin, özel olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin amaçlarından biri millî kültürün geçen kuşaklara aktarılmasıdır. Bahse konu bu amaç, kültüre ulaşmanın yollarını bilmeyi gerekli kılar. Bu doğrultuda, millî kültüre ulaşmak için; ortak bir geleneğin farklı milletlerde maruz kaldığı değişiklikleri, yani farklı kurumları nasıl ortaya çıkardığını araştırmak şarttır. Bir kültüre ait zıt akımlar arasındaki dolaylı bağlantılar keşfedilmelidir. Türk milleti muasır bir toplum olma gayretinde bulunduğuna göre yabancı dil olarak Türkçenin eğitimi ve ğretiminde de milliliğin sağlanması ve çağdaşlığın millilikle desteklenerek olgunlaştırılması gerekir. O hlde Türkçe, bu dile yabancı olan kişilere millî ve kültürel değerler gözetilerek öğretilmelidir.

Modern zamanların eğitim yaklaşımları derslerin oyunlar aracılığıyla verilmesi gerektiğine dikkat çeker; araştırmada kullanılan örnek şiirlerde de zaman zaman didaktikliğe yönelen kavramlar ve ifadeler, verilen metinlerin yabancılara Türkçe öğretilmesini değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik kullanılabilirliğini destekler niteliktedir.

Türk dilinin yabancılara öğretilmesinde değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına yönelik metin yazmanın önemine dikkat çekmek amacını taşıyan araştırmada, söz konusu amaca yönelik Artuç Bekteş’in (2022) alana kazandırdığı ‘‘Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimine Göre Değerlerin Sınıflandırılması’’ tablosundan yararlanılmıştır. Ayrıca B2-C1 düzeyine yönelik şiir metinleri tablodan hareketle analiz edilmiş ve metinlere de araştırmada yer verilmiştir.

Mehmet Kaplan’ın (1983) ifade ettiği gibi ‘‘eşitlilik içinde birlik bilincine dayanan millî devletler için beraberliği sağlamada başvurulacak en mühim unsurlardan biri milletin geçmişteki varlığı, onun mirası, bugüne kalan hatırası olan tarihtir’’. Bu ifadeye dayanarak denilebilir ki Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde kültürel ögeleri aktarmak ve böylece hedef kitle üzerinde bir millî bilinç yaratmak ancak tarih ve dil aracılığıyla mümkün olabilir. Bir dilin millî kültürün taşınmasındaki yadsınamaz rolü düşünülürse yabancılara Türkçe ğretiminde edebî metinlerin dolaylı olarak büyük öneme sahip olduğu anlaşılabilir. Ayrıca kültürel değerlerin aktarılmasında ve dil gelişimi sürecinde manzum eserlerin önemi göz arđı

edilmemelidir. Yabancılara Türkçe ğretiminde ise değerlerin aktarılması değil, değerlerle ilgili farkındalık kazandırılması hususu gündeme gelmektedir.

Dolayısıyla alışmanın “Cetlerin Payitahtı ve mrn Vakitleri adlı Őirlerin dil ve muhteva yönüyle yabancılara Türkçe ğretimi alanında değerlerle ilgili farkındalık kazandırılmasına katkısı ne ldedir?” problem cümlesine istinaden:

Edebî metinlerin dil ve kültür aktarımı üzerinde sağladığı katkılar ile ilgili bilgiler aktarılmış, tartışmalar yürütülmüş ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. Elde edilen bilgilerden yola çıkılarak örnek metinlerin önemi tartışılmıştır.

Sonuç olarak örnek metinlerde kullanılan ve çalışma kapsamında analizi yapılan değerlerle ilgili kavramlar, Őirleri Türk dilinin yabancılara öğretilmesine yönelik yararlanılabilir kılmaktadır. Bu araştırmadaki tespitlerin Yabancılara Türkçe ğretimine Yönelik Ders Kitabı Hazırlanması ile ilgili toplantılarda değerlendirilmesinin, yabancılara Türkçe ğretimi alanı için faydalı olabileceği öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Artuç Bekteş, S. (2022). *Eğitimde kuramsal ve uygulamalı akademik araştırmalar -I-* adlı kitap içinde *Türk dilinin yabancılara ğretiminde değerlerin aktarılmasına yönelik metin yazma: B2 düzeyi için hikâye rneği* bölüm. Editörler Turhan etin, Gökçe Kılıçoğlu, Erol Szen. 1.Baskı. İstanbul: Hiperyayın, s:139-164.
- Artuç, S. (2014). *Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde Őir metinlerinden yararlanma*. Ankara: Nobel.
- Artuç, S. (2015). *Sessiz Sdsız Őirler*. Ankara: Sarıyıldız Ofset.
- Bekteş, S. (2022). *Değerler eğitimi ve millî kimlik inşası çerçevesinde Türk Yurdu dergisindeki Őirlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Benhr, M.H. (2002). *Türkçenin yabancılara ğretiminde tartışılmayan ana kavramlar*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelikkaya, H. (1996). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Demirel, .; Altun, E.; Ateş, A.; Başboğaoğlu, U.; elik, L.; elikz, N.; Erişen, Y.; Oral, B.;Taşlı, H.; Tekinarslan, E. ve Yağcı, E. (2011). *ğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekşi, H. (2003). Temel insan değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi, Cilt I, Sayı 1. (79-96)*.
- Kaplan, M. (1983). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergh Yayınları.
- Karagl, E. (2018). *Akademik yazma açısından lisansüstü tezler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- MEB, (2001). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: ğrenme, ğretme ve değerlendirme*. 13 Eylül 2022 tarihinde bağlantıdan alınmıştır: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf
- MEB (2018). *Ortaöğretim Türk edebiyatı dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar ğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

- Merriam, S. B. (1995). *Case study research in education: A qualitative approach*. San Francisco: Jossey -Bass.
- Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook. (2th ed.)*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Punch, K. F. (2016). Sosyal araştırmalara giriş nicel ve nitel yaklaşımlar (D. Bayrak, H.B. Arslan ve Z. Akyüz, ev.). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Turhan Tuna, S. (2014) Yabancılara Türkçe ğretiminde Türk halk edebiyatı metinleri kullanımı: Oğuz Kağın Destanı rneği. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 9/3 Winter, p. 1481-1497, Ankara-Turkiye*.
- TMV, (2013). *Türkiye Maarif Vakfı yabancı dil olarak Türkçe ğretimi programı*. İstanbul: Bayem Ajans.
- TMV, (2020). *Türkiye Maarif Vakfı yabancı dil olarak Türkçe ğretimi programı*. (2.baskı).İstanbul.
- Uslu stten, A.& Haykır, T. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde metin seçimi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1633-1652.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Değerlerle İlgili Farkındalık Kazandırılmasına Yönelik Metin Yazma -B2-C1 Düzeyi İçin Şiir Örnekleri-

Writing a Text for Raising Awareness about Values in Teaching Turkish as a Foreign Language -Poem Examples for B2-C1 Level-

Seda ARTU BEKTEŞ

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

This study titled Writing Texts for Raising Awareness of Values in Teaching Turkish as a Foreign Language - Poetry Examples for B2-C1 Levels - aims to draw attention to the importance of writing texts for raising awareness of values in teaching Turkish to foreigners. For this purpose, the table "Classification of Values According to Turkish Language and Literature Education" brought to the field by Artu Bekteş (2022) was used. Before making evaluations according to the mentioned table, opinions were received from two researchers who are experts in the field and the researchers expressed a positive opinion on the suitability of the scale for the purpose that it can be used in the analysis of sample poems in their impartial evaluations. Then, the poetry texts for B2-C1 level were analyzed based on the table and the texts were also included in the research. In the mentioned framework, the problem sentence of the research was determined as "To what extent do the poems named *Capital of the Cets and Times of Life* contribute to raising awareness about values in the field of teaching Turkish to foreigners in terms of language and content?" The answer to this problem sentence was sought with the following sub-problem sentences:

1. What are the national and cultural value elements in the poem Capital of the Cets?
2. What are the national and cultural value elements in the poem Times of Life?
3. How can the expressions about values in the sample poems in the study contribute to the field of teaching Turkish to foreigners?

"The positive results of values education in terms of the individual's gains are proportional to the suitability of the education to be given to the level of readiness of the target audience. In order to determine the level of readiness and to effectively carry out values education in the context of literature education, it is very important to know the scope and nature of the concept of value" (Bekteş, 2022:1). In this context, the study briefly focused on the transfer of values in the process of teaching Turkish to foreigners. In the context mentioned, elikkaya (1996) defines value as "any kind of feeling, thought, behavior, rule or value of social, human, ideological or divine origin that is accepted, adopted and maintained within a society, a belief, an ideology or among people" (p.168). There are also goals related to values in the education programs implemented in formal education institutions. It is seen that value education is included in the education programs developed and implemented in recent years. However, literary texts are not and should not be written for the purpose of transferring values. However, values should be made to the target audience through literary works. In this way, values are transferred from generation to generation through literary texts. Therefore, in Turkish Language

and Literature courses, values are transferred through literary works, which are the main elements of literature. In the lessons, the educational aspects of literary genres are used as well as their artistic and aesthetic aspects (Bekteş, 2022:2). On the other hand, contrary to the ideas stated, in the texts prepared for the field of Teaching Turkish to Foreigners, concepts related to values should be used in a special way in accordance with the purpose. The poems that are the object of study of this research and are expected to be used as educational materials for the B2-C1 level have been evaluated considering the information given.

Method

The sample poems used in this research were evaluated by choosing document analysis, one of the qualitative research methods aimed at raising awareness about values in teaching Turkish to foreigners.

Findings

Capital of the Cets is a poem by Seda Artu Bekteş in which she frequently uses elements of national values. As can be seen in the underlined words and concepts in the sample text, this poem, which contains many words and expressions belonging to Istanbul and thus to Turkish culture, was thought to serve the purpose of the research “to draw attention to the importance of writing texts aimed at raising awareness of values in teaching Turkish to foreigners”. Supporting the aforementioned poem with various visuals and various examples suitable for the language learning level of the target audience during the lesson will help to concretize the concepts in the example. In addition, the expressions related to Turkish culture and Istanbul in the poem will attract the attention of the audience learning Turkish as a foreign language and direct them to research the concepts they hear. Since the poem is long-winded, it can be used by dividing it into sections for teaching Turkish to foreigners; it can also be supported with a visual presentation or film that can be prepared in accordance with the learning level of the target audience (Artu, 2014). The percentage rates of words related to value elements, calculated from the full text of the poem consisting of 377 words and determined according to the classification used in the research, according to the categories in the mentioned classification table are as follows: Values related to Personal Elements correspond to approximately 21.4 percent; and values under the title of Social Elements correspond to approximately 1.6 percent. In total, it has been determined that the words in the poem *Capital of the Cets* contain elements related to values at a rate of approximately 23 percent.

The poem *Times of Life* was evaluated based on the findings categorized according to the Classification of Values According to Turkish Language and Literature Education. The percentage rates of the words related to the value elements calculated based on the full text of the poem consisting of 101 words in the sample in the study and determined according to the classification used in the study are as follows:

The values under the title of Personal Elements correspond to 9.9 percent; the values under the title of Social Elements correspond to 10.9 percent. In total, it was seen that the words in the poem *Times of Life* contain elements related to values at a rate of approximately 20.8 percent.

As a result of the evaluation of the poem, as can be seen in the words in its content and underlined in the sample text above, the value concepts under the title of Social Elements are included at a rate of 10.9 percent in the text. As a result, it was evaluated based on the findings in question that the poem *Times of Life* can be used for the values education process of the target audience of the study. In addition, the expert opinions received on this matter also support the findings of the research.

Discussion and Conclusion

In the research, which aims to draw attention to the importance of writing texts to raise awareness about values in teaching Turkish to foreigners, the table "Classification of Values According to Turkish Language and Literature Education" brought to the field by Artuç Bekteş (2022) was used for the purpose in question. In addition, poetry texts for B2-C1 levels were analyzed based on the table and the texts were also included in the research.

Therefore, based on the problem statement of the study "To what extent do the poems named *Capital of the Cets and Times of Life* contribute to raising awareness about values in the field of teaching Turkish to foreigners in terms of language and content?":

Information about the contributions of literary texts to language and culture transfer was conveyed, discussions were carried out and evaluations were made. The importance of sample texts was discussed based on the information obtained.

As a result, the concepts related to values used in the sample texts and analyzed within the scope of the study make the poems useful for teaching Turkish to foreigners. It is anticipated that the evaluation of the findings in this research in meetings related to the Preparation of a Coursebook for Teaching Turkish to Foreigners may be beneficial for the field of teaching Turkish to foreigners.